І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: BArcly 7-5337
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: 435-8740

РІК LXXIV. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го БЕРЕЗНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 23, 1967 No. 52. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Середа, 22 березня, 1967

В АМЕРИЦІ

СЕНАТ СХВАЛИВ $ 12,196,520.000 на війну у В'єтнамі. Разом із давніше схваленою сумою видатки на оборону в цьому фінансовому році, що закінчиться 30-го червня 1967, виноситимуть $ 72,100,000.000. За схвалення фондів на війну у В'єтнамі голосували 77 сенаторів, проти було 3: Вейн Морс з Ореґону, Ернест Ґрюнінґ з Аляски і Нелсон із Висконсину. Палата Репрезентантів схвалила цей проєкт більшістю 385-ох до 11-ох голосів. Обидві Палати признали цю саму суму, але є деякі різниці в тексті інших пунктів, тому Палата мусить ще схвалити ту редакцію законопроєкту, яку прийняв Сенат.

ДОХОДЯТЬ ВІСТКИ ПРО ТЕ, що в переговорах, які ведуться між Фордовою Моторовою Компанією і Спілкою Об'єднаних Автомобільних Робітників, має бути вирішений окремий пункт про те, що робітники і працівники мають мати запевнену річну платню. Ані робітники, ані працедавці не потверджують цієї вістки, але вони її також не заперечують. Коли б робітники дістали запевнену річну платню, тоді немогла б Фордова Компанія звільнити під час року робітників, бо вона мусіла б їм заплатити річну платню навіть тоді, коли б вони не працювали. Голова цієї спілки Волтер П. Рутер заявив, що не підпише жадної умови про працю, коли не буде заґарантована річна платня робітникам.

ОСОБИСТІ ПРИБУТКИ АМЕРИКАНЦІВ в лютому цього року дуже незначно збільшилися, бо тільки на $ 2.4 більйона і становили $ 609.9 більйона в річному відношенні. Річне відношення дістаємо таким способом, що прибутки з одного місяця множимо через 12. В лютому зменшилося і число замовлень на товари тривкої вартости і становило $ 22.2 більйона, а у вересні 1965-го року воно виносило $ 25.3 більйона. Все це свідчить про те, що економіка сповільнює темп свого збільшення, яке триває вже майже 6 років. Прибутки федеральних працівників збільшилися в лютому цього року, а прибутки тих американців, що працюють в приватних працедавців, зменшилися.

У ВАШИНҐТОНІ ВІДКРИТО ГОЛОВНУ КАНЦЕЛЯРІЮ Комітети за вибір губернатора Джорджа Ромні на президента. Покищо працює там тільки дві особи, але пізніше число співробітників має значно збільшитися. Очолює цей Комітет колишній голова Крайового Республіканського Комітету Лінард Голл. Покищо його заступає давніший секретар губернатора Ромні Вілліям Дж. Морфі. Він сказав, що його ціллю є вже тепер встановити, скільки голосів може мати Ромні на Крайовій Республіканській Номінаційній Конвенції. Цей Комітет працює при допомозі Стейтових Республіканських Комітетів. Він не має фінансових труднощів, бо про фонди дбають, покищо три багаті бизнесмени.

ПРОФЕСОР КЕННЕТ ҐЕЛБРЕЙТ погодився стати головою організації Американці за демократичну акцію, з цього виходить, що інтелектуальні, академічні та ліберальні кола готуються в найближчому часі відогравати більшу ролю в політичному житті, як це було досі. На прийнятті Номінаційного Комітету вже вирішили цю справу одноголосно. Ґелбрейт є професором економіки у Гарвардському університеті. Він ще не дав згоди обняти новий пост, бо перебуває в Европі. Ґелбрейт мав би повести лібералів, інтелектуалів та академічних професорів до того крила демократів, яке гуртується коло сенатора Роберта Ф. Кеннеді.

У СВІТІ

У БРИТІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ГРОМАД ОПОЗИЦІЙНІ КОНСЕРВАТИСТИ РІЗКО КРИТИКУВАЛИ рішення теперішнього соціялістичного уряду Гаролда Вільсона відкликати британські збройні сили з морської фортеці Адену на південному шпилі арабського півострова та з суміжної території. Колишній консервативний міністер колоній Дункан Сандіс натаврував цей плян, унаслідку якого створиться там „пустка", яку вже тепер хочуть виповнити вороги Заходу. Британський уряд признав, що його заходи у єгипетського президента Гамаля Абдель Нассера, щоб той припинив підтримувати терористичний рух в Південній Арабії — не увінчались успіхом.

ПІВНІЧНО-В'ЄТНАМСЬКА ПРЕСА, ТРИБУНА ТАМОШНЬОГО КОМУНІСТИЧНОГО УРЯДУ, ВВАЖАЄ, що конференція на Ґуамі, яка відбулась під проводом президента Джансона з участю американських і південнов'єтнамських державних мужів, була наслідком — „гірких воєнних поразок", що їх зазнали американці у В'єтнамі. „Це вже таке правило — пише та північнов'єтнамська комуністична преса — що чим більше вони (американці) нараджуються, тим більше програють". В'єтнамські комуністи постійно годують нарід брехнями про свої „перемоги" й „прогри" Америки.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЕР ЙОЗЕФ КЛЯВС ПЕРЕВІВ 8 днів у Москві на нарадах з совєтськими проводирями, що їх він старався переконати, що заходи Австрії стати бодай допоміжним членом Спільного Европейського Ринку не пошкодять невтральности Австрії ані її взаєминам з Москвою. Але ці арґументи не переконали большевиків, які вважають, що Австрія підпала б під вирішний господарський вплив Західньої Німеччини, що порушило б її невтральний характер, до якого зобов'язалась у так званому державному договорі, на який погодилась Москва.

НА ОСТРОВІ ДЖАВА ПАНУЄ СПОКІЙ: на цьому найгустіше заселеному індонезійському острові (к. 65 мільйонів населення) було найбільше фанатичних звеличників президента Сукарна і тому генерал Суґарто та його дорадники лякались, що драстичні заходи проти Сукарна — демонстраційне відібрання йому президентського титулу, поставлення перед суд чи проґнання за кордон — можуть спричинити вибух громадянської війни. Однак виявилось, що відсунення Сукарна від усіх державних справ і заприсяження генерала Суґарта, як „діючого президента" 12 березня ц.р. не дало ніякої гострої реакції збоку Сукарнових прихильників.

ГАРЛЯНД КЛІВЛЕНД, АМБАСАДОР ЗДА ПРИ АТЛАНТІЙСЬКОМУ СОЮЗІ (НАТО) ПЕРЕСТЕРІҐ европейські держави, щоб вони не обмежувались тільки до зацікавлення европейськими справами і до оборони тільки европейських інтересів. Він звернув увагу на тісну пов'язаність европейських справ і бэпеки Европи з проблемами також інших континентів. Гарлянд промовляв до французьких та інших кореспондентів напередодні переїзду головної кватири НАТО з Франції до Бельгії, до Касто, де вже збудовано нові будинки для НАТО.

Сенат схвалив $20.8 більйона на зброєння

Вашинґтон. — 21-го березня Сенат більшістю 86-ох голосів проти двох схвалив $ 20.8 більйона на зброю. З цієї суми $ 13.4 більйона призначено на будову літаків, ракет, кораблів та танків. Решта суми призначено на досліди та інші видатки у зв'язку зі зброєнням. Проти голосували два сенатори демократи Вейн Морс з Ореґону і Ернест Ґрюнінґ з Аляски. У призначеній сумі є і фонди на інсталяцію протиракетної зброї. Ця сума має бути видаткована у фінансовому році 1968-му, який зачнеться 1-го липня 1967. Одночасно Палата Репрезентантів закінчила працю над схваленням $ 12.2 більйона на додаткові видатки на оборону ще в цьому фінансовому році, що закінчиться 30-го червня ц. р. Сенат вже схвалив цю суму, і тепер Президент має підписати цей закон. Оборонний бюджет в 1968-му році запляновання в сумі $ 75-ох більйонів. Голова Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор демократ із Джорджії Ричард Б. Рассел заявив, що інсталяція протиракетної зброї почнеться негайно після того, як не дійде до порозуміння в справі обмеження перегонів в розбудові протиракетної зброї із СССР. Сенатор Рассел заявив, що секретар оборони Р. МекНамара є проти розбудови протиракетної зброї, яка мала б коштувати коло $40 більйонів, і не давала б повної забезпеки проти ворожих ракет.

Секретар праці проти відкладення військової служби

Вашинґтон. — Секретар праці Віллард Вірц, зізнаючи в Сенатській Підкомісії в справах затруднення, заявився проти того, щоб відкладувано військову службу студентам та всім іншим юнакам з огляду на їхнє затруднення, коли мають покликувати до війська юнаків, починаючи від 19-го року їхнього віку. Він сказав, що несправедливим є те, що юнаки, які були визнані нездібними до служби в збройних силах країни на основі фізичної або умової нездібности, не віддбувають її. На думку секретаря праці ці юнаки мусіли б поправити свої здібності та відбути свою військову повинність. Президент Джансон повідомив Конґрес 6-го березня, що, починаючи від 1-го січня 1969-го року до військової служби будуть покликувані юнаки у віці 19-ох років за допомогою жеребка, коли поборові комісії їх визнають за здібних під фізичним і умовим оглядами. Згідно з теперішнім станом до служби у збройних силах кличуть найстарші річники у поборовому віці, який сягає від 19-ох до 26-ох років. Вірц казав, що не можна звільняти від військової служби тих юнаків, які не вчилися, як треба, і тому під умовим оглядом є нездібні до служби у збройних силах країни.

Сенатська Комісія признала податкові полегші бизнесменам

Вашинґтон. — Сенатська Фінансова Комісія більшістю 15-ох до двох голосів схвалила податкові полегші для промисловців від тих сум, які вони вкладають як інвестиції у свої фабрики. Повний Сенат має нараджуватися над цим проєктом аж після Великодніх Свят, 3-го квітня. Бизнесмени скористають на податках річно коло $ 1.1 більйона впродовж найближчих чотирьох років. Палата схвалила цей проєкт, але в ліберальнішій редакції, бо згідно з ним промисловці мали б зискати річно аж $1.8 більйона. Сенатський проєкт покривається з урядовою пропозицією. Податкові полегші для бизнесменів були припинені 10-го жовтня 1966-го року, щоб сповільнити темп збільшення економіки та інфляційний тиск на господарку країни. Тепер появилися ознаки зменшення економіки, і Уряд запропонував Конґресові привернути податкові полегші бизнесменам, щоб заохотити їх до збільшення інвестицій, що має скріпити економіку. Президент Л. Б. Джансон 9-го березня просив Конґрес привернути податкові полегші бизнесменам, і Конґрес в приспішеному темпі вирішує цей урядовий проєкт.

УКРАЇНСЬКІ УЧЕНІ НА КОНВЕНЦІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ СЛАВІСТІВ

Вашинґтон. — На другій Науковій Конвенції Американських Славістів, що триватиме у Вашинґтоні від 30 березня до 1 квітня включно, виступлять із своїми доповідями такі українські науковці: Ігор Шевченко, Яр. Пеленський, О. Пріцак, С. Ґорак та І. Лисяк-Рудницький. Два останні виголосять доповіді про Михайла Грушевського, як історика, та про М. Драгоманова „і його регабілітацію в СССР".

НЕСПОДІВАНЕ ПРИВІТАННЯ ВЕСНИ

Не зважаючи на офіційний прихід весни, встановлений на 21 березня, у північносхідніх стейтах ЗДА випали великі **сніги. На фото:** вкрита снігом околиця столиці нюпоркського стейту міста Олбані,

Го Чі Мінг відкинув безпосередній заклик Джансона до миру

Вашинґтон. — Державний Департамент оприлюднив текст листа президента Л. Б. Джансона до президента Північного В'єтнаму Го Чі Мінга, переданого 8 лютого ц. р. північно-в'єтнамській амбасаді у Москві. Державний Департамент і совєтський уряд тримали в тайні цю справу, однак північнов'єтнамське радіо оприлюднило текст відповіді Го Чі Мінга акуратно тоді, коли президент Джансон вертався літаком з Ґуамської конференції до Вашинґтону у вівторок 21 березня ц. р. Тому Державний Департамент оприлюднив обидва тексти — листа Джансона і відповіді Го Чі Мінга. Президент Джансон, покликавшись на відомості, що Північний В'єтнам готов приступити до мирових розмов, якщо ЗДА припинять бомбардування Північного В'єтнаму, висловив острах, чи при користанні з посередників не викривлено становища будь-котрої сторони. Тому він запропонував, щоб у Москві, в Бірмі чи будь-деінде повести безпосередні розмови, після того, як Америка припинить бомбардування Північного В'єтнаму й посилювання своїх військ у Південному В'єтнамі, а Північний В'єтнам припинить висилання військ до Південного В'єтнаму. У відповіді, переданій американській амбасаді у Москві зараз наступного дня, Го Чі Мінг повторив відоме становище комуністів, що це Америка неспровакована повела збройну аґресію проти В'єтнаму і що тому вона повинна припинити беззастережено бомбардування Північного В'єтнаму „й усі інші ворожі акти" проти тої країни. Водночас Го Чі Мінг повторив знову, як єдину базу для замирення, давніх „чотири пункти", особливо перший з них, щоб ЗДА відкликали з В'єтнаму всі свої збройні сили. Го Чі Мінг запевняє, що „в'єтнамський нарід ніколи не покориться силі, ніколи не прийме розмов під загрозою бомб. Наша справа абсолютно справедлива, Сподіваємося, що американський уряд діятиме згідно з розумом".

На Ґуамі не прийнято ніяких рішень щодо війни у В'єтнамі

Німіц Гілл, Ґуам. — Безпосередньо перед своїм відлетом до Вашинґтону з тихоокеанського острова Ґуаму після тамошньої дводенної конференції, яка відбулась під проводом президента Л. Б. Джансона з участю найвищих американських і південно-в'єтнамських військових та цивільних достойників, Президент відбув пресову конференцію, на якій з притиском підкреслив, що ніяких рішень воєнного характеру там не прийнято. Президент запевнив, що головною ціллю тієї конференції було передусім дістати всебічні безпосередні інформації про ситуацію на бойовому фронті та щодо внутрішніх відносин у Південному В'єтнамі від найавторитетніших осіб та особливо нарадитись над найкращими способами здійснення так званої пацифікаційної програми, себто заведення політично-адміністраційного ладу, піднесення господарського й культурно-освітнього стану у Південному В'єтнамі. Президент кількакратно покликався на те, що південно-в'єтнамський прем'єр Нґуєн Као Кі привіз на ту конференцію текст схваленої нової конституції Південного В'єтнаму й заповів, що в короткому часі відбудуться там президентські та парляментарні вибори. Президент назвав теж, як одну з найперших цілей Ґуамської конференції, облекшити гладкий перехід трьох чолових дипломатичних американських становищ. Президент проголосив, що дотеперішній амбасадор Генрі Кебот Ладж прийняв пропозицію стати амбасадором для спеціяльних доручень, як дорадник головно в справах південної Азії. Президент перестеріґ Північний В'єтнам проти оманних надій на такий поділ в американському народі щодо поглядів на В'єтнам, щоб комуністи могли з цього скористати. Президент покликався при тому на недавнє майже одноголосне голосування в Сенаті над додатковими видатками на війну у В'єтнамі та на єдність американської нації у всіх важливих історичних хвилинах. Наприкінці тієї пресової конференції амбасадор Ладж прославляв згадану нову південно-в'єтнамську конституцію та свого наступника Елсворта Бункера. — Президент вернувся вже у вівторок 7.30 веч. до Вашинґтону, при чому він і всі його товариші подорожі виявляли велику втому.

Втеча Світлани спричинила гострі дебати в парляменті Індії

Ню Делі. — Індійський міністер закордонних справ М. Ц. Чаґля рішуче заперечив у парляменті, наче б Світлана Сталіна, офіційно Аллелуєва, просила була азилю в Індії. Він твердив, що коли б вона захотіла була продовження візи, то індійський уряд був би на це погодився. Зате з опозиційної сторони закинено індійському урядові знову, що той відмовив азилю Світлані тому, бо боявся, що Москва буде невдоволена. Виявлено при цій нагоді, що індійський уряд, стурбований кампанією опозиції у зв'язку з аферою Світлани, вислав до Швайцарії спеціяльного свого делеґата, секретаря міністерства закордонних справ Рікі Джайпаля, який кількакратно стрінувся у Швайцарії з Світланою і довго з нею розмовляв. Зміст тих розмов — засекречений. Урядово з індійського боку стверджено, що індійський уряд, знаючи „московську версію й американську версію" щодо тієї втечі Світлани, хотів дізнатися правди з її власних уст. Де саме відбулися ті зустрічі індійського виланника з Світланою — не виявлено.

Асоціяція Українських Професорів творить науковий фонд

Від самого початку свого існування Асоціяція Українських Професорів пропонувала розбудовувати Науковий Фонд. На останніх Загальних Зборах Асоціяція вирішила, що її найбільш основним завданням має бути праця для розбудови Наукового Фонду. кілька присутніх задеклярували по 200 дол. на ту ціль. Завдання Фонду: фінансувати підготовані англомовні праці з українознавства, праці з тематикою, що заторкає Европейський Схід і в яких Україні присвячено значну увагу, та переклади праць українських письменників і науковців; давати стипендії науковцям для опрацювання тем. що входять у засяг зацікавлень і діяльности Фонду; давати стипендії докторантам, що спеціялізуються в ділянці українознавства.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

НАУКОВА ШЕВЧЕНКІВСЬКА СЕСІЯ У ТОРОНТІ

Торонто. — У неділю, 26-го березня, о год. 7-ій вечора в Шкільній Разі УНО, при 297 Каледж вул. в Торонті, відбудеться з рамени НТШ Наукова Шевченківська Сесія з доповідями проф. д-ра Євгена Вертипороха, проф. Тадея Залеського: „Шевченко і Франко", д-ра Богдана Стебельського та д-ра інж. Василя Іваниса.

ЩОРІЧНА ШЕВЧЕНКІВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ НТШ

Ню Йорк. — В Українському Інституті Америки в Ню Йорку відбулася 18-го березня щорічна Наукова Конференція на пошану Патрона НТШ Тараса Шевченка. Конференцію відкрив проф. д-р В. Стецюк. Д-р Д. Богачевський виголосив доповідь на тему „Поема „Марія" в світлі релігії Тараса Шевченка." Прелеґент схарактеризував Шевченка як глибоко віруючу людину, подав ґенезу поеми „Марія", зазначивши, що в цій поемі змальовано життя звичайної матері, а життя Пречистої Діви служило поетові тільки як первовзір для теми. В черговій доповіді проф. д-р П. Ковалів представив Шевченка, як поета і громадянина, який безмежно любив свій народ і в своїх поезіях, які високою лірикою захоплюють людські серця, виявив щирий патріотизм і віру у здійснення прагнень свого народу.

ДОПОВІДЬ ПРО 50-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

Ню Йорк. — В суботу, 25-го березня ц.р. відбудуться старанням тутешнього Відділу ОбВУА в долішньому приміщенні Літературно-Мистецького Клюбу місячні сходини членів з інформаційною доповіддю голови Відділу д-ра І. Козака на тему: „Відзначення 50-річчя державних Збройних Сил України". Початок о год. 6-ій вечора.

АКАДЕМІЧНИЙ ВЕЧІР „ЗАРЕВА"

Ню Йорк. — Українське Академічне Товариство „Зарево" в Ню Йорку влаштовує Академічний Вечір, на якім о. д-р Мелетій Соловій Ч.С.В.В. виголосить доповідь на тему „Враження з подорожі по Святій і Рідній Землі." Вечір відбудеться в суботу 25-го березня о год. 6-тій веч. в Українському Інституті Америки 2 Іст 79 вул. в Ню Йорку.

УКРАЇНСЬКІ ВЕЛИКОДНІ ПРОГРАМИ ПО РАДІО І ТЕЛЕВІЗІЇ

Вашинґтон. — „Година Українських Мелодій" Романа Мариновича передасть свої великодні передачі по радіо й телевізії з Ню Йорку, Філядельфії й Шикаґо в такому порядку: з Ню Йорку в суботи 25 березня і 29 квітня, о год. 9-тій вранці, з радіостанції WHBI-FM, хвиля 105,9; з Філядельфії — в суботи 25 березня і 29 квітня, год. 11-та вечора, канал (русло) 29, WIBF-TV (UHF); з Шикаґо — в суботу 29 квітня, о год. 11-тій вечора, русло 26 (UHF), стація WCIU-TV.

ДОПОВІДЬ І ФІЛЬМ Д-ра Е. РОСЛИЦЬКОГО В ТОРОНТІ

Торонто. — Наукове Товариство ім. Шевченка повідомляє, що 19-го березня тут відбулась доповідь д-ра Е. Рослицького на тему „Мікробіологічний Конґрес у Москві та враження з України".

В Західній Німеччині показують ненависницький антиукраїнський фільм

Мюнхен. — Місцева українська преса інформує, що в неділю, 5-го березня 1967 р., Баварська телевізія показала мільйонам глядачів у Західній Німеччині фільм під назвою „Звідомлення боягуза", випродукуваний на основі сценарію ближче невідомого П. Басса, який, здається, перебуває у Швайцарії. Це фільм, що ображає український народ, нашу визвольну боротьбу. ображає честь загинулих у цій боротьбі і її живих учасників, змальовує українську політичну еміґрацію в Німеччині, як п'яниць, неробів, розпусників і примітивів — чисто в дусі „унтерменшівського", гітлерівського трактування української людини. Українці, які спочатку брали в Мюнхені участь у накрученні того пасквілю — швидко відмовились від участи, за виключенням двох осіб: Популяха і Євсєвського, котрі пішли на „золотого тельця". У „Звідомленні боягуза" українську визвольну боротьбу зведено до боротьби за ... гітлерівські цілі! Кинуто п'ятно на всю нашу еміґрацію, представлено змагання за свободу України, як справу чиїхось розвідок: зведено наклеп на українські культурні і наукові установи, бо нібито під їх маркою діють „українські злочинці", антисеміти, ба навіть фашисти!... Показується якийсь нібито „Український Визвольний Комітет" в затишній віллі, замаскований під вивіскою „Української Читальні" в Німеччині, керівником якого є не хто інший, а московський комуністичний аґент... Герої того фільму, хористи, заводять пісню „Сонце низенько". але голос перекладача, намагаючись зобразити українців антисемітами, „перекладає" ту стародавню українську народну пісню: „Втікай, малий жиде, біжи, малий жиде"...

Свого часу Головна Управа Центрального Представництва Українців у Західній Німеччині мала змогу познайомитися з сценарієм того показу дезінформації і ненависти і, разом з головою ЦК АБН Я. Стецьком та Управою Німецько-Українського Товариства, звернулася з відповідними листами до Баварського Радіо та інших німецьких установ. Ті заходи не мали успіху, як не допоміг гострий пресовий виступ у „Фолькєботе" редактора Штравса та листи деяких працівників міністерств у Мюнхені і в Бонні.

Реченець „прем'єри" того антиукраїнського фільму, однак, відкладався кілька разів, але перший показ через телевізію відбувся 5-го березня — якраз у день 17-ої річниці смерти Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки.

Показ „Звідомлення боягуза" тривав дві години. Режисер „фільму" Міхаїль Кільман доклав усіх старань щоб змалювати українців-підпільників нелюдами, політичними сліпцями, які свято вірять своєму політичному шефові, якомусь вірменинові - провокаторові, котрий, посилаючи їх по черзі для виконання диверсійних актів в УССР — одночасно повідомляє Москву, куди вони прибудуть, де їх заарештовувати...

За два дні перед показом фільму, СУМ у Мюнхені організував протестаційну демонстрацію. Було пікетування з відповідними транспарентами, прохожим роздані... німецька преса промовчала ту подію, ніби її й не існувало! До речі, участь у пікетуванні брали і старші українські громадяни, а також наші приятелі — американські студенти.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Охорона злочинців

Директор нюйоркськӧї поліції Лірі кілька днів тому звернувся з палким закликом до суддів, щоб вони загострили засуди за такі злочини, як убивство, грабунок, крадіж із вломом, насилування і т. п. Він твердив, що лагідне ставлення суддів до злочинців створило такий дивовижний стан, в якому насправді судочинство охороняє більше злочинців, як загрожене ними громадянство. Внаслідку — злочинці, починаючи від недолітків, які допускаються також найважчих злочинів, перестали боятися поліції і суду. Член Найвищого Суду Джан М. Гарлен, який здебільша опиняється у меншості консервативних суддів проти більшости ліберальних, висловив турботливий погляд, що „на терезах судочинства переважила шалька в користь злочинців проти громадянства".

Сталося це особливо внаслідок голосного рішення Найвищого Суду в прецеденсійній „справі Міранди": що признання злочинця до вини і взагалі всі його зізнання під час поліційного слідства не дійсні на судовій розправі, якщо того злочинця перед тим не попереджено, що він не мусить зізнавати без приявности свого адвоката. На цій підставі в половині лютого ц. р. суддя в Брукліні, в Ню Йорку, мусів звільнити підсудного, який признався, що вбив свою дружину і її п'ятьох дітей. Бруклинський прокуратор Аарон Коота виявив, що протягом чотирьох місяців від часу того рішення в справі Міранди із 316 осіб, обвинувачених у вбивствах, грабунках, знасилуваннях і нападах з важким побиттям, 130 відмовилися взагалі зізнавати. Впродовж року число з'ясованих випадків злочину впало в Ню Йорку на 10%. Подібне діється по всій Америці. Важких злочинців, між ними деяких кількакратних вбивників, випускають безкарно на волю, з великою загрозою для мирних, чесних громадян, тільки тому, що справедливість сперто не на „здоровий розум", громадське почуття справедливости й безпеку суспільства, а на формалістичну букву закону, яку з черги зформульовано за принципом „свобода — задля свободи", за принципом „абсолютної волі", із знехтуванням загрози, що воля в понятті злочинця тотожна з безкарністю.

Цей стан мусить змінитися. Конґрес повинен прийняти відповідні закони й опорожнені місця у Найвищому Суді повинні зайняти правники з іншим підходом до цієї проблеми, як його має теперішня більшість членів тієї високої установи.

Антиукраїнські виступи

Під „заворожену" мовчанку західньонімецької преси — українську пресу в Західній Европі й за океаном облетів справжній шторм протестів проти антиукраїнського фільму, випродукованого й показаного у Мюнхені через телевізію: „Розповідь боягуза". Українці Мюнхену влаштували навіть демонстрацію проти показу того фільму, але це не допомогло, як не допомогли свого часу і протести проти подібного фільму у Франції, в якому очорнювано сл. п. Головного Отамана Симона Петлюру, як „погромника". Час від часу через радіо або в газетно - журнальних статтях та й в окремих книжкових виданнях „перепадає" українському імени; ще частіше його взагалі замовчується або ж змішується з російським...

Не знаємо, хто інспірував висвітлення „Розповіді боягуза", фільму, скерованого проти визвольної боротьби України, якраз у день смерти Командира УПА сл. п. ген. Т. Чупринки. Хто стояв за тим: якийсь західній „приятель" українського народу, чи може й сама Москва? Однак, подати в суд продуцентів навіть такого фільму, виразно ворожого до українців, не означає — виграти процес, адже автори того пасквілю прикриються правом на „мистецький домисел", пошлються на свободу вислову.

Антиукраїнські виступи не спаралізуємо шляхом протестів на шпальтах української преси, бо в цій пресі ми говоримо лише самі до себе. Громада має зібрати через свої центральні установи фонди на платні оголошення-протести в чужомовній пресі, телевізії, радіо; викупити час на відповідну телевізійну передачу. Відповіддю на плямування українського імени і нашої боротьби за право України існувати під сонцем нарівні з іншими державними народами мають бути високомистецькі твори різними мовами, наукові, політичні видання, масові листи до авторів і видавців зловорожих творів, викривання комуністичної провокативної діяльности на кожному кроці і в кожному місці. До тих проявів ми всі мусимо зайняти одностайну поставу і не шкодувати на їх поборювання хоч і як важко зароблених грошей. Українська спільнота у всьому світі повинна розпочати широкий, плянований протинаступ на всіх ти, хто несвідомо чи за чужою інспірацією завдає кривди народові, який ніколи чужої землі не загарбував.

Богдан Галайчук

„ЗМУШЕНА УМОВИНАМИ" ВЕНЕСУЕЛЯ РЕАГУЄ

Вуенос Айрес. — Многострадальна Венесуеля стала в останніх тижнях, подібно як Колюмбія, театром нової терористичної акції, яку фірмує протикитайська лінія і від якої відмежовується, без сумніву, з тактичних міркувань просовєтська, що зустрілася з гострим осудом Фіделя Кастра. „Слова Кастра, — заявив венесуельський міністер внутрішніх справ Рейнальдо Леандро Мора 16 березня, — є новим доказом кубинської підтримки для субверсії в нашій країні".

Дон Рейнальдо забуває, що не доказів бракує тепер, а акції, скоординованої, систематичної континентальної акції, веденої компетентним, постійним органом Організації Американських Держав (ОАС).

Нова терористична хвиля започаткована вбивством венесуельського міністра і нападом 80 умундурованих партизанів на поїзд. Балянс: 8 убитих, з того числа 6 поліцистів, 2 цивілі.

Коментуючи той напад, один колюмбійський щоденник писав: „Поява партизанських груп є симптомом стратегії в міжнародній скалі". Висновок: „Мабуть, прийшла пора, щоб Колюмбія разом з Венесуелею простудіювала процедуру для міжнародного обвинувачення на форумі Об'єднаних Націй".

Виходить, що лише тепер вибила та година — у єдиній країні континенту, де впродовж довгих років існують „партизанські республіки". І то діяти не на многобічній площині ОАС, а на двобічній, обмежуючи співпрацю з державами, у яких вже горить земля під ногами. Маючи на увазі, що партизанка діє також в Ґватемалі, виходило б, що міжнародна реакція проти субверсії повинна йти на площині колюмбійсько - венесуельській, колюмбійсько - ґватемальській та венесуельсько-ґватемальській — щоб лише, крий Господи, не на континентальній. Бо коли Арґентина запропонувала інституціоналізацію органу, призначеного для координації тієї боротьби, тобто Дорадчого Комітету оборони ОАС, колюмбійський представник назвав ту ініціятиву „жалюгідною", незгідною зі священним Принципом Неінтервенції. А венесуельський представник відкинув її зі злобним сарказмом.

Слід підкреслити, що саме позиція тих двох країн, які зазнали на власній шкурі, що таке комуністична субверсія, вирішила вислід голосування. Традиційний мехіканський „протиімперіялізм" загально відомий, тому, коли представник Мехіко попросив слова, всі знали, що він скаже. Так само було відомо, що скаже чілійський представник. Не є таємницею, що громадська думка тої країни інструментована комуністами, так, що християнській демократії не залишається нічого іншого, як переліцитовуватись у „протиімперіялізмі", протинтервенціонізмі, в обороні самовизначення та суверенности.

Крім того ні Мехіко, ні Чіле не є загрожені партизанкою.

Навпаки, не могли не викликати помітного враження слова венесуельського дипломата, коли він говорив: „Була тут мова про аґресію збоку комунізму, конкретно збоку Куби. Саме моя країна найбільше потерпіла від тої аґресії. Але вона доказала, що її власні збройні сили, насичені патріотичним духом, містикою, належною доктринальною формацією, здатні успішно протиставитись комуністичній субверсії. Венесуеля не потребує зовнішньої допомоги, щоб оборонити свої демократичні установи".

Було це вдирання у відкриті двері, бож загальновідомо, що міжамериканська збройна ітервенція могла бути застосована лише в такій ситуації, в якій падає місцевий уряд, і вже немає кому протиставитися субверсії.

Крім того венесуельський представник сказав: „Субверсію годі поборювати виключно репресивними засобами. Основне значення має, як перша лінія оборони, виконання плянів господарського й соціяльного поступу", тобто іншими словами, вистачить вітамінів, антибіотики зайві. Коли таку саму нісенітницю сказав чілійський представник, можна це було прийняти як добру монету: адже Чіле не має ніякого досвіду в цій матерії. Інша справа з Венесуелею. Вашому кореспондентові досить було перебути тиждень у тій країні, щоб ствердити безсумнівну дійсність: цінні економічно - соціяльні реформи Бетанкура розбивались об спричинену комуністичним терором масову втечу венесуельських капіталів до ЗДА й Західньої Европи. Та, як виходить, не знає про це венесуельський речник, дон Підро Паріо Монтесінос, ні його „бос", тобто міністер закордонних справ Венесуелі.

Цей останній, можливо, змінив думку два тижні пізніше, коли комуністичні терористи замордували його брата, міністра суспільної безпеки.

Коли, у відповідь на це уряд припинив конституційні ґарантії, було це припиненням „демократичних установ", про які так гарно балакав Паріо Монтесінос. Та не довго витримав він у цій театральній позі. Бо, як заповів урядовий речник вже на другий день, 10 березня, Венесуеля обвинуватить за цей атентат Кубу перед ОАС, а опісля перед ОН; не лише на те, — мовляв, — щоб осягнути моральний осуд, але й на те, щоб зробити тиск на інші країни, щоб вони віддалились від Куби.

Як пам'ятаємо, таке саме обвинувачення внесла Венесуеля у 1963 році і, з великим трудом, добилася санкцій проти Куби, на 9-му Консультативному Зборі ОАС, у 1964 році, де, крім того, влучено до континентального міжнародного права новий делікт: субверсивну аґресію, що давала право на леґітимну оборону, індивідуальну та збірну. Проста послідовність вимагала, щоб для здійснення тієї збірної оборони було створено коли не континентальну збройну силу, так хоча б якийсь перманентний орган. Та, як виявилось, венесуельський уряд не зобов'язують правила логіки.

На згаданому Консультативному Зборі у 1964 році мехіканський представник заперечив венесуельське обвинувачення, твердячи, що ніякої кубинської аґресії не було, що демократичні вибори відбулись у Венесуелі зразково. Венесуеля перемогла головно завдяки тогочасному міністрові закордонних справ Ортізові.

Коли йдеться про обвинувачення перед ОН, то хіба можемо побажати венесуельському урядові успіхів перед тим трибуналом, на якому сидять СССР, УССР, БССР, всі „народні демократії", Ґвінея, Альжир. Щасть Боже...

Цікаве, що згаданий речник спинився ширше над постановою, яку Венесуеля зайняла до арґентинського проєкту 22 лютого, намагаючися доказати, що немає розходження між тою поставою і теперішньою протикастрівською дипломатичною офензивою. Коли доказ вийшов переконливо, це не вина венесуельського уряду: воно нелегко доказати, що 1+1=3. Але сама спроба насуває висновок, що той уряд свідомий, наскільки його постава була абсурдна.

„Душогубство Борхеса, — сказав венесуельський речник, — наявно доказує інтервенцію Куби у наші справи. Але це не є причина, щоб боронила нас чужа сила". Свою заяву закінчив він словами: „Без сумніву, реформа Хартії ОАС, згідно з бажанням Арґентини й Бразилії, могла б принести позитивний вислід в деяких умовинах. Але вона створила б паралелізм між цивільними урядами та військовими проводами".

Чи справді вдасться венесуельському урядові оминути трудніщів з військовими?

Слід признати, що у венесуельській армії є досить сильні реакційні елементи, які тужать за „давніми добрими часами" диктатури Хіменеса і солідаризуються з великими землевласниками та імпортерами, що їм не до смаку упромисловлення країни — це й було причиною правих спроб перевороту проти Бетанкура, рівнобіжних з лівими. Але той жалюгідний дефект у політичній формації венесуельського старшинства не може бути перешкодою, щоб Латинська Америка зорганізувалась до спільної оборони. Тим часом Венесуеля і деякі інші латиноамериканські уряди відкидають ідею „перетворення ОАС в альянс", в ім'я засади суверенности, яка на цьому континенті законсервувалася в її анахронічній версії і унеможливлює не лише спільну оборону, але й господарську інтеґрацію, як передумовину поступу.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

В. Давиденко

ЛІТЕРАТУРНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

(2)

Натомість рясно вродило в тому періоді „відлиги", що тривав фактично до 1962 року, на поетів, які своїми віршами в переважно ліричному, за Сталіна не толерованому, жанрі і донині виповнюють сторінки газет та журналів.

Серед цього численного молодняка, що тепер уже не є молодняком під кожним оглядом, треба вирізняти здібну і щиру поетку Ліну Костенко, яка останнім часом змушена була замовкнути, талановитих поетів - модерністів Вінграновського і Драча, що подвизався недавно в Америці й Канаді в ролі совєтського дипломата - пропаґандиста, Григора Кириченка, Третякова, які дають зразки високої поезії.

Позитивним явищем у згаданій вище інвазії молодих і не завжди здібних ліриків є те, що за своїм походженням вони у великому числі народженці міста. У 20-их рр. натоптували своїми поезіями торби сільські хлопці і мандрували до міста шукати слави. Тепер слави добуваються, мабуть, діти тих сільських хлопців — інженери, журналісти, газетярі, вчителі. Це позитивне явище свідчить про те, що вихідці з українського села не топляться в російському морі, як лементують деякі наші експерти, а приносять з собою до змосковщеного міста Україну. Подібне явище відбувалося в часах колективізації та індустріялізації, коли український селянин тікав із села до фабрики і — стихійно, без урядової українізації, українізував змосковщений пролетаріят.

На жаль, кілька виразно національних і талановитих поетів, що почали були нову сторінку в історії української поезії, знову пишуть на „соцзамовлення" або шукають виходу в західньоевропейських літературних зразках, хоч і тут натрапляють на непробивний мур партійної цензури і неписаних заборон.

Сучасний стан української підсовєтської літератури виглядає зовсім інакше, як розмальовував його генеральний секретар КПУ Шелест на останньому з'їзді письменників у Києві. Бо не має вона тих успіхів, про які Шелест казав, і ніхто нею в широкому світі не цікавиться.

Наприкінці 40-их і 50-их років збагатилась українська проза нечисленними іменами, з яких насамперед треба згадати таких майстрів слова, як Олесь Гончар з його дилогією „Таврія" і „Перекоп", „Людина і зброя", „Тронка", Стельмах з його повістю „Правда і кривда", нині вже покійний Григір Тютюнник і його роман „Вир", а з наймолодшого покоління Євген Гуцало, новеліст безсумнівного таланту. Вони мають уже поважний письменницький доробок, і їхні твори, навіть у рамах умертвляючого соцреалізму, займуть певне місце в українській літературі. Але для 45-мільйонового народу цього замало.

Книжки переважної більшости українських письменників попиту серед читачів не мають. Їх перекладають на мови країн комуністичного бльоку і поширюють там так само, як в Україні — у пляновому порядку по державних книгарнях, де вони припадають порохом

Особливо прикра роля припадає тепер совєтським критикам, що опинилися між двома вогнями: вимогами партії і вимогами справжньої літератури.

У дискусії, що розгорілася була в 1966 році у совєтській пресі на тему занепаду літератури, академік В. Виноградов, фактично заперечуючи існування соцреалізму як творчої методи, відрізняв у літературних творах останнього періоду епігонську суміш шкіл і напрямів: уламки псевдоклясицизму, відгомін сентименталізму, нерідко з міщанським присмаком, каламутні потоки натуралізму, свіжі струмені реалізму і прудкі ручаї модернізму.

Українські місячники „Вітчизна", „Дніпро", „Жовтень", „Прапор" та інші формою і змістом далеко слабші за українські журнали 1920-их років і виглядають як аматорські видання супроти московського „Нового Миру" — пристановища нині гостро критикованих російських літераторів, серед яких можна знайти і українців, що задихаються в штучно твореній режимом українській провінціяльщині. До речі, редактор „Нового Миру", Твардовський, за вміщення деяких занадто об'єктивних творів був свого часу усунений зі складу ЦК КПСС, а цими днями знову відбивав атаки ортодоксального московського „Октября" — духом і напрямом тотожнього з київською „Вітчизною".

„У нас нині, — писав у харківському „Прапорі" не так давно літературний критик В. Лисенко, — друкується практично все, що пишеться. Природнього добору і відсіву, контролі карбованцем і читацьким запитом немає. Навпаки, щоб пропустити увесь „живий потік", видавництва подрібнюють тиражі, випускають брак, який мертвим вантажем лягає на полиці бібліотек".

Обсяг деяких сучасних літературних творів обернено пропорційний до їх мистецько - естетичної вартости.

НОВИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

У київському видавництві „Наукова думка" вийшло 1-ше число журналу „Вісник зоології", як можна припускати — українською мовою. „Літ. Україна" з 14 березня повідомляла: ...„Журнал відкривається статтею І. Г. Підоплічка „Завдання сучасних досліджень в галузі зоології."

...Читач знайде в номері цікаві повідомлення українських вчених про розвиток однієї з наймолодших наук — біоніки, про результати зоологічних досліджень радянсько - кубинської експедиції в 1964-1965 роках"...

НОВИЙ МУЗЕЙ

Як повідомив тижневик „Поступ" з 12-го березня, на розпорядження Митрополита українців - католиків Канади Кир Максима Германюка, у Вінніпеґу відкриють новий Український Архиєпархіяльний Музей св. Володимира, організацію і провід якого доручено Лізі Українських Католицьких Жінок Манітоби. Музей створюється, як сказано в заклику Митрополита Кир Максима, для того, „щоб належно зберігати цінні мистецькі й історичні пам'ятки нашої української церковної й народної культури".

Новостворений Музей існуватиме при Вінніпезькій Архиєпархії. Він буде спиратись на моральну й матеріяльну підтримку українського загалу, і буде відкритий для всіх зацікавлених, зокрема науковців, які зможуть там вивчати упорядкоовані, зареєстровані і відповідно клясифіковані матеріяли.

Повідомлення про створення Музею св. Володимира у Вінніпеґу, з метою, — як сказано в зверненні Митрополита українців - католиків Канади Кир Максима Германюка, — „зберігати цінні мистецькі й історичні пам'ятки нашої української церковної й народної культури", — викликає багато думок. Отже, до вже існуючих тут, за океаном, українських музеїв різних профілів — у Стемфорді, в Бавнд Бруку, в Шикаґо, в Клівленді, долучується ще один центр збереження досягнень української людини, нашої культури, в тому числі і в релігійній ділянці, не лише занедбаній, а офіційно забороненій в Україні. Значення музеїв полягає не лише у збереженні культурної спадщини, а й в активному сприянні розвиткові нашої культури, освіти, науки, що й підкреслено у зверненні Митрополита Кир Максима, де сказано про „плянове використовування великої культурної спадщини нашого українського народу для дальшого духового росту української спільноти в Канаді і поза межами тієї країни".

Вважаємо, що давно вже назріла потреба створити у ЗДА чи в іншій вільній країні нашого поселення (все ж побажано — у Західній півкулі) кілька інших музеїв з чітко визначеним профілем. Де можна нині побачити збірки творів, візьмім для прикладу, померлих видатних скульпторів: М. Мухина, А. Павлося, С. Литвиненка, К. Бульдина? Або малярів М. Бутовича, М. Радиша, Б. Крюкова? Відходять майстри образотворчого мистецтва, письменники, науковці, діячі театру та ін. Їхні твори, рукописи, листування і т. д. розпорошуються, потрапляють до приватних рук, або ж по кілька — до вже існуючих музеїв, у тому й музейних відділів при УВАН та НТШ, але здебільшого їхня спадщина так розкидана, що годі говорити про якесь плянування, про змогу дійсно познайомитися з тією спадщиною, її вивчати, оглядати. Не існує у нас музею українських грамофонних записів, починаючи від перших платівок славетної С. Крушельницької (хоча збірка з її записами є у приватних руках), та записів на магнетофонну стрічку видатних діячів, співаків, музик... Немає музею театру та кіна, і музею українських поштових значків та наліпок, чи бодай найкраще впорядкованого, багатого такого відділу при одному з існуючих музеїв.

Потрібно ініціятиви у цих важливих справах, а без сумніву, громада підтримає їх всебічно, бо народ без історичних документів — це людина без пашпорта.

(Л. П.)

Лев Шанковський

АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ І НАШІ ЗАВДАННЯ

6

Ось, наприклад, такий М. Флоринський. У своєму двотомнику „Росія, історія та інтерпретація", який, до речі, вважаємо одною з найкращих історій Росії в англійській мові, Флоринський згідно зі своїми переконаннями може сумніватися в існування окремої української нації, але, одночасно, виступає в обороні гетьмана І. Мазепи проти нападів російських істориків на нього і проти їхніх спроб зробити з нього „вілана" російської історіографії. Що більше, Флоринський стверджує, що змагання гетьмана Мазепи були „леґітимні" і що його єдина помилка полягала тільки в тому, що він перекинувся набік короля Карла XII щойно тоді, коли його зірка почала була вже меркнути.

У той самий час, чимало американських колеґ Флоринського начіпають з легкої руки на гетьмана Мазепу ярлик „негідника" і „зрадника" загально ними обожуваного царя Петра. І коли ми дивимося, наприклад, на намагання Ю. Вернадського втопити нас в евразійському „котелку" чи на типово славофільське тлумачення історії Східньої Европи А. Мазурем, ми все ж таки цих істориків не можемо обвинуватити в промовчуванні української проблеми, а навіть від часу до часу стверджуємо науково-об'єктивістський підхід до неї.

Ось, наприклад, А. Мазур у своїй „Російській історіографії" здобувається на теплу й позитивну характеристику наукової праці проф. М. Грушевського, про якого велика частина американських істориків думає, що це був визначний „український націоналіст", але мало про нього знає, як про одного з найвизначніших істориків Східньої Европи.

На жаль, усі ці позитиви англо-американських істориків російського чи малоросійського походження відпадають у творах їхніх американських колеґ іншого походження. Особливим русофільством та єдинонеділимством вирізняються твори істориків німецького чи хозарського походження. Один погляд на „Історію Росії" Волтера Кірхнера, до речі, американського редактора „Ярбюхер фюр ді Ґешіхте Остевропас", переконує нас в цьому. Інші праці, як, наприклад, Б. Пареса, В. Б. Уолша, Мельвіна Рена (Врена), Дж. Кларксона не далеко відбігають від нього, і зайво їх навіть перелічувати. Крикливість й упередженість до українських визвольних змагань, несправедлива й недоброзичлива критика всього, що має марку „українського націоналізму", часто виринає на сторінках їхніх творів, а промовчування основних фактів з української історії довершує решту.

У таких умовах може й не треба дивуватись, що начальник цієї „історичної школи", Джордж Кеннан, який, до речі, не маючи навіть фахової історичної освіти, веде „заавансовані" студії з цієї ділянки, порівнює Україну з Пенсілванією, або проголошує твердження, що „немає найменшого історичного доказу, що український народ прагне відокремитись від Росії". Коли йдеться про найновішу українську історію, Джордж Кеннан зробив тільки одне важливе ствердження: що українська армія нічого не отримала з американських військових маґазинів у Марселі 1919 року, дармащо за ці вибраковані військові матеріяли, головно одяг і медикаменти, Українська Дипломатична Місія в Парижі заплатила готівкою. На жаль, тодішній Державний Департамент поставив ембарґо на вивіз цих матеріялів в Україну. Дж. Кеннан робив своє „дослідження", тому, що совєтські історики постійно обвинувачують ЗДА в допомозі „українським буржуазним націоналістам" зброєю та воєнними матеріялами.

Другою ділянкою науково-дослідної праці, що охоплює систему т. зв. совєтознавчих наук, у цьому місці займатися не будемо. Зазначаємо тільки, що для вивчення совєтознавства розбудовано солідний науково-дослідний апарат і що з цієї ділянки появилося чимало поважних праць, в тому числі праці найкращого знавця української проблеми, проф. Джана А. Армстронґа. Хочемо тільки вказати ще, що, крім наукового совєтознавства, існує ще спекулятивна „кремлелогія", яка має часами „урядовий", а часами „приватний" характер, і коли спирається на які „наукові" підстави, то хіба „науки" астрології. Ведена, доволі часто, людьми без найменшого знання й підготови, „кремлелогія" стала посміховиском усього світу, зокрема, коли неоднократно виявилося, що події в СССР пішли цілком іншими торами, які ті, що їх передбачували „кремлелоги". Мабуть, власне цього типу „кремлелогії" відповідає твердження Валт Ростова, коли він каже, що „в Україні під сучасну пору немає ніякого українського визвольного руху". Очевидно, поки п. Валт Ростов займає своє високе становище, доти наукова дискусія з ним неможлива, бо він кожний науковий арґумент може з розброюючою усмішкою спростувати посиланнями на „свої" джерела, які науці недоступні.

III

Посилання на вислови державного секретаря Діна Раска, Джорджа Кеннана та Валта Ростова не робили ми для визначення позиції української визвольної справи в кругах, що рішають про закордонну політику ЗДА, але для посереднього визначення позиції історіографії України в англо-американській історіографії Східньої Европи, бо, на нашу думку, ці справи мають між собою інтимний зв'язок. На підставі всього сказаного досі не важко прийти до ствердження, що позиція історіографії України в англо-американській історіографії Східньої Европи дуже погана і з нашого боку потрібно негайних і радикальних заходів, щоб існуючий стан направити.

Для цього передусім потрібно, з нашого боку, зрозуміння справжньої ситуації. На жаль, цього зрозуміння в значній частині нашого громадянства немає. Навпаки, у цієї частини існує певний нахил до райдужного оптимізму; українці в ЗДА і Канаді люблять від часу до часу похизуватись тим, скільки це вже різного добра надруковано англійською мовою про неньку Україну та про український народ. Майже кожна українська політична чи громадська організація вважає своїм невід'ємним обов'язком викинути більше чи менше гроша на англомовну „літературу" про Україну, але, на жаль, всю цю продукцію характеризує майже повний брак праць, що мали б будь-яке значення для англо-американської історіографії Східньої Европи і залишили в ній якийсь тривалий слід.

ЧОГО СПОДІВАТИСЬ ВІД СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

„Культурно - Громадський Клюб у Дітройті" почав у власній 5-кімнатній домівці живу діяльність, влаштовуючи постійну ґалерію образів, п'ятницеві доповіді та почав видавати місцеву газету, тимчасово офсетову, „Дітройтські Новини". В програмі Клюбу запляновані теж доповіді й імпрези більшого формату. Клюб, довідавшись, що в службовій поїздці буде в близькій околиці інж. Микола Плав'юк з Канади, член Підготовчої Комісії Світ. Конґресу Вільних Українців, запросив його до Дітройту, де він 18-го лютого в залі Укр.-Амер. Осередку взяв участь, як гол. доповідач, у панелю на тему, як це подано в наголовку. Опонентами були д-р Б. Лончина і д-р Д. Квітковський, а модератором інж. В. Колодчин. Отворив вечір голова Клюбу Е. Козак.

Тези інж. М. Плавюка такі: 1. Віра в українську спільноту на майбутнє дає нам можливість впевнитись у потребі СКВУ, у скликанні його та на успішний його вислід. 2. Ідея СКВУ не нова, мала різні фази розвитку і оформилась в концепціях, що замикаються в трикутнику життя українців закордоном. Елементи того трикутника: а) концепція політичної консолідації на базі ДЦ УНР і Укр. Нац. Ради; б) концепція координації суспільного життя через СКВУ та створеного ним Світ. Союзу Українців; в) концепція орган. вивершення церковного життя у формі Патріярхів обох Церков. Це визначує характер і завдання СКВУ та устійнює його відношення до політичних і церк.-релігійних секторів нашого життя.. 3. Дотеперішні підготовчі етапи СКВУ. Тут доповідач сягнув до довоєнної доби. Згадав ПАУК 1947 р., апель в Торонті Голови ПУН 1957, 6-ий Конґрес КУК 1959 р., спільні наради УККА - КУК і 6-та сесія ПАУК у Ню Йорку, обі 1960 р., 7-ма сесія ПАУК 1964 р. у Вінніпеґу, опублікована праця Програмової Комісії 1965 р. Перейшовши відтак у 1966 рік, говорив про Торонтонську Конференцію в квітні, оформлення Резолюційної Комісії і визначення реченця на листопад 1967 року; про прийняття в грудні 1966 р. основних матеріялів, текстів маніфестів, рішення про статутове оформлення ССУ, рішення про характер СКВУ (студійний, організаційний і маніфестаційний). Врешті з підготовчих етапів інж. Плавюк назвав останній: 8-му сесію ПАУК у січні 1967 в Ню Йорку, коли визначено остаточний реченець СКВУ на 16 - до 19-го листопада 1967 р., винесено важні ухвали та проголошено Маніфест про скликання СКВУ.

Останнім рішенням перейдено довгий і тяжкий шлях підготови СКВУ. Ще багато незакінчених справ перед нами, передовсім відповідальність за успіх і його висліди. Тому пропонує дискутувати про те, що перед нами, а не те, що вже зроблене.

В дальшому доповідач обговорив Маніфест ПАУК з 22-го січня ц.р., його 4 точки, де подані цілі СКВУ, і де подано, хто управнений до участи в ньому. Далі: прийняття основних цілей, рівність, ключ узгіднення тощо. 5-та теза доповіді була про Програму СКВУ. Її першою точкою є студійна програма, цебто устійнення ділянок, що в них можлива і доцільна координація та унапрямлювання змісту наших діянь. Тут братимуть участь представники організацій, що опікуються культурною ділянкою, дошкіллям і шкільництвом, студентством, молодечі й жіночі організації та установи: наукові, ветеранські, журналістів, фінансистів та господарників. Окремої ваги матимуть справи з участю Владик українських Церков і українських парляментаристів.

Дальшою точкою Програми, як подав доповідач, є ділово - організаційні праці СКВУ. Намічено Комісії: Верифікаційну, Статутову, Резолюційну, Бюджетову і Номінаційну. Заплановано три доповіді: „Стан на Рідних Землях" (Україна), „Наш вклад у країну поселення" (ЗДПА) і „Концепція розбудови української спільноти" (Канада). Врешті кінцевою точкою Програми назначено маніфестацію в Ню Йорку, апель до чужого світу, до ОН і урядів країн, масові збори, фестиваль в Медісон Гарден, пресово - інформаційна служба, публікації.

Залишилось нам ще зреферувати три тези доповідача. Перша з них, а порядково 6-та, міститься в його відповідях на питання: що потрібне, щоби СКВУ був успішним? Відповідь була: Віра в добрі і благородні його цілі, всестороння піддержка цілого нашого загалу (від позитивної постави через фінансову підтримку до масової участи в ньому), збереження всіх досі схвалених засад, на яких СКВУ має відбутись, як: домовленість у засадничих справах, загальна участь всіх укр. сил і ділове його завершення, та врешті сприятливі відносини в міжнародному житті та на внутрішньому українському фронті. Друга з них (7) — це створення ССУ і його органів, як найвищого чинника української діяспори в суспільній площині. Врешті кінцева теза (8), в якій доповідач передбачив теоретично можливі небезпеки: пасивність загалу до СКВУ або надто великі вимоги до нього, очікування, що він розв'яже всі справи і це може довести до розчарування.

Отож нам треба тямити, що СКВУ не дасть нам чарівної палички, яка розвіяла б усі наші слабості чи невдачі. Він створить лише базу, де можна буде об'єднати всі здорові сили укр. спільноти в екзилю для спільного діяння в спільних наших справах. Безсумнівним бо є, що об'єднані, з керівним центром, де діяти будуть високо - кваліфіковані люди з достатніми засобами для їх дій, будемо могти більш успішно виявляти себе та здобувати досі небувалі успіхи.

Інж. Колодчин, як модератор, дав перше слово д-рові Б. Лончині. Він висловився песимістично відносно питання, чого нам можна сподіватись від СКВУ. Хоч Конґрес, як заплановано, має займатись в першу чергу громадським сектором українського життя, то все таки неможливо в його понятті, щоб партійно - політичні тенденції не проявились на ньому і не відограли важної ролі. Таким чином Конгрес стане тереном боротьби за „владу", за „впливи", а це в ніякому разі не причиниться до його успіху. Було б зовсім інакше, якби серед організаторів і делеґатів Конґресу, та взагалі серед наших громадських діячів, був „страх Божий" і „страх український", цебто почуття величезної відповідальности громадської і політичної.

Другий панеліст, д-р Д. Квітковський, висловив побоювання, що ми не підготовані ані духово, ані організаційно до такої незвичайної ваги і відповідальної справи, як є СКВУ. Найменша невдача його буде водою на млин ворога. Але справа вже перерішена. Він вірить, що почуття відповідальности переможе в цей критичний час. Щоб СКВУ мав успіх, ми мусимо, крім маніфестації і демонстрації єдности, : 1. опрацювати поважний акт оскарження проти Москви; 2. видвигнути й узасаднити вимогу етичного чинника, як рушійну силу в міжнародному праві і міжнародній політиці, в заміну теперішної брутальної сили („права завойовника") і вузького еґоїстичного інтересу („національного інтересу"); 3. видвигнути й узасаднити, як вимогу справедливости і запоруку співіснування народів у справедливому й вільному світі, — ідею національного універсалізму, цебто ідею, що нація, а не держава, має бути підметом міжнародного життя, що держава є тільки організаційним виявом суверенної волі нації. Право на власну державу кожної нації є виявом її суверенної волі на свободу.

Інж. М. Плавюк відповів обом панелістам, а згодом численним дискутантам, передовсім розсіяв всі їхні побоювання. Він виявив себе оптимістом щодо успішного висліду Світ. Конґресу, а передовсім запевнив слухачів, що Світовий Конґрес не може бути подібним до останнього Конґресу УККА, бо нічия майоризація не буде можлива. Плян ділення голосів залежно від чисельности членства громадських установ чи організацій відкинуто і вирішено, що кожна установа чи організація матиме тільки один голос.

Мусимо підкреслити, що інж. М. Плавюк своєю поставою до всіх проблем, переконливими аргументами, знанням матеріялу і своїм оптимізмом зробив сильне враження на чисельну авдиторію, яка довготривалими оплесками сердечно йому дякувала. На кінець він сказав: „коли я був зовсім молодий, то мої батьки впоювали в мене гордість на їх ґенерацію, на геройські подвиги в визвольних змаганнях за державність України. І я не раз ставив собі питання: про що ми б могли оповісти своїм дітям про нашу ґенерацію, що розбрилась по світі, залишивши свою батьківщину на поталу ворогові. Тепер уже знаю. Вдатний Світовий Конґрес Вільних Українців і його висліди разом з Світовим Союзом Українців, що буде діяти, будуть нашою гордістю і зреґабілітують нас в очах молодого покоління тут і в Україні."

В. Несторович

Ню Йорк, Н. Й.

40-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА О. Р. ГАНАСА

За ініціятивою Зборівського Комітету, бувші парафіяни церкви Преображення в Зборові та околиці відсвяткували 12-го березня 40-літній Ювілей Священства бувшого пароха Зборова Впр. о. радника Романа Ганаса, тепер пароха церкви св. Николая в Маганой Сиги, Па.

Того дня о год. 12-ій Впр. о. Ювілят відслужив Вдячну св. Літургію в каплиці місцевої української Кат. Церкви, при співслуженні Всеч. о. І. Пайкоша, довголітнього товариша і приятеля. Під час св. Літургії співав церковний хор під орудою проф. І. Хомина. Каплиця була заповнена бувшими парафіянами міста Зборова, та околиці, які з далеких сторін, Філядельфії, Пассейку, Йонкерсу, чи Байону прибули до Ню Йорку, та членами родини, приятелями та знакомими. По відчитанню св. Євангелії, Ювілят виголосив проповідь про потребу молитви за рідну нашу Українську Католицьку Церкву на чужині, про поміч для неї моральну та матеріяльну, та про потребу оборони її, бо ця Церква на чужині, — це одинока найважніша наша духова цінність, яка може зберегти нашу народну окремішність. До св. Літургії служили сини о. Ювілята — Орест та Олександер.

О год. 1.30 в домівці „Дністра" відбувся Бенкет, в якому взяли участь 90 осіб. При дверях домівки привітав о. Ювілята хлібом та сіллю голова Зборівського Комітету п. Паньків, довголітній заслужений патріот піонер, а Іренка Воловодюк виголосила принагідний віршик та вручила о. Ювілятові китицю червоних рож.

Обов'язки т о с т майстра сповняв д-р І. Новаківський. Під час бенкету виголошено промови. Всі промовці підкреслювали жертвенну працю колишнього їх пароха Зборова для добра Церкви та народу, що і стало причиною виявлення вдячности з нагоди 40-ліття священства Ювілята. П. інж. Осип Стойкевич прочитав номінаційну грамоту Їх Блаженства Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого, який з нагоди 40-ліття священства іменував о. Романа Ганаса своїм Митрополичим Радником за вірність Церкві, за віддану душпастирську працю для вірних та за прикмети розуму і серця.

Гостям услугували добрі зборівські пані, які і подбали про смачні страви. Вірця Чума зібрала під час Бенкету $ 60 для дітей в таборі ветеранів в Куфштейні в Австрії. Зборівський Комітет з цієї нагоди зложив $ 50 на Укр. Кат. Університет в Римі.

На закінченні Бенкету промовив о. Ювілят Радник Роман Ганас, дякуючи всім присутнім, які в якийнебудь спосіб причинилися до цього милого торжества, та за вияв непересічної на далекій чужині по так їй довгій розлуці симпатії вдячности свойому бувшому парохові душпастиреві з нагоди його 40-ліття Священства, і з далеких сторін враз з дітьми прибули на ювілейні святкування. Дякував за дар любови з цієї нагоди.

Один із промовців п. Д. Жеграй сказав: Отче Ганас, коли ви прибули до Зборова то на одній проповіді ви сказали таке: Давайте мені ваше довір'я, а я дам вам моє серце! Нині в 40-ліття вашого Священства ми потвердили тут на чужині, що не лише ми дали вам наше довір'я, але також і наші серця! Віджив на ювілейних святкуваннях 40-ліття священства бувшого пароха м. Зборова Впр. о. Радника Романа Ганаса милий спомин минулих літ, і глибоко наново вкорінився в серцях тих, які колись на рідній землі будували життя і працю разом із священиком-душпастирем, на взаїмній любові та довір'ю, тих найвартніших вартостей людського життя на землі."

С. Ч.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149-2 вул.

● З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 24 березня ц.р. відбудеться там вечір, присвячений мистецькій мозаїці й емалії — у зв'язку з виставкою Константина Шонка-Русича. Початок о год. 8-ій веч.

Фінікс, Арізона

ВШАНУВАННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Українська громада 12-го березня величаво святкувала день пам'яті Тараса Шевченка. Місцеві організації, відділи УККА, СВУ та СУМ влаштували святочну імпрезу з участю молоді і старших під керівництвом всім відомого мистця п. Й. Танасевича. Гарна соняшна погода сприяла великій кількості присутніх.

Свято відкрито співом „Заповіту" у виконанні мішаного хору. П. В. Савицький доповідав про життя Т. Шевченка в часи найтяжчого закріпачення українського люду т сваволі царату, а п. П. Поліщук говорив про Гетьманщину та Козаччину, в творах Шевченка. Вірш „до Тараса" з чуттям відчитала п-ні К. Соляник. Студент місцевого університету Б. Поліщук гарно відіграв на фортепіяні „А в полі могила" та „Салитуд". Пан Танасевич з хистом мистця прочитав уривки „Послання". Мішаний хор в складі Г. Підляшецька, І. Маленчак, Н. Івасів, С. Соляник, Турій, Микуліпецький, Підляшецький, Поліщук, Савицький і Шміґельський по мистецьки відспівав „Ой зійшла зоря", а чоловічий хор пісню „УПА". Студентка місцевого університету панна І. Маленчак з чуттям відчитала „Великий про Великого". В інсценізації Розритої Могили у виконанні Ю-СУМА у проводі В. Савицького, ролю Матері - України виконала Г. Підляшецька з хистом справжнього мистця. і викликала у присутніх сльози на очах. Струнна оркестра Ю-СУМА гарно виконала ряд українських нарoних пісень в супроводі піяніста віртуоза студента Т. Танасевича. Подобалася інсценізація „Кобзаря" у виконанні Ю-СУМА (З. Масний, Г. Підляшецька, Н. Івасів, В. Савицька, П. Савицького гимну.

С. Соляник

Польський професор Вандич доповідав про взаємини між Польщею й Україною у 1920 році

Ню Йорк. — Заходом Інституту Й. Пілсудського у Ню Йорку відбулася 17 березня ц. р. доповідь польського історика, професора Єйлського університету П. Вандича на тему „Польсько-українська співпраця у 1920 р." Доповідач застерігся на початку своєї 75-хвилинної доповіді, що він дає тільки загальний огляд, не входячи в глибшу аналізу й стримуючись від власних коментарів. Він поділив відносини між українцями й поляками від 1 січня 1919 до підписання Ризького договору 18 березня 1921 р. на чотири періоди, спинившись довше на переговорах до Варшавської конвенції з 22 квітня 1920, самій концепції польсько - українського союзу проти Москви та невдачі воєнної кампанії в Україні. Доповідач покликувався на багату різноманітну літературу й вірні факти з ходу української національної революції й української визвольної війни. Він уживав термінології „Східня Галичина" й „галицькі українці" та „наддніпрянські українці" та висловлювався з пошаною особливо про С. В. Петлюру. — На доповіді був поважний гурт українців. Ред. І. Кедрин звернув увагу у дискусії на грабункову господарку польської військової адміністрації на Правобережжі під час спільного польсько - українського походу на Київ, на зламання Польщею військових зобов'язань з Варшавської конвенції і на факт без прецедентну у всесвітній історії, що після виграної війни один союзник підписує мир з ворогом із залишенням свого союзника на льоді. Б. Ржепецький, як колишній радник у делегації УНР у Варшаві, вказував на вороже становище до концепції Пілсудського й Петлюри збоку польського міністерства закордонних справ; З. Стефанів ствердив, що польська військова адміністрація на Правобережжі заборонила українцям перевести мобілізацію в кількох повітах на Поділлі, а проф. Т. Гунчак висловив думку, чи за Варшавською конвенцією не крилася ідея — відновлення „федерації" за зразком Ягайлонської Польщі. — Проводив професор Ян Фрилінґ, директор Інституту Пілсудського. Доповідь відбулася у залі Фундації ім. Косцюшка, де, мимоходом кажучи, найбільшим з-поміж численних цінних образів різних клясиків польського малярства, образом є Сємірадського „Український Йордан", з українською церквою на задньому тлі.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

РОЗБУРХАНИЙ ДНІСТЕР

„Води Дністра залили частину території молдавського міста Рибниця. Розбурхана ріка менш як за годину затопила прилеглі до берега квартали. У воді опинились житлові будинки, магазини. Деякі підприємства припинили роботу. Вийшов з ладу міський водопровід... Близько 800 автомашин брали участь в евакуації населення, вивезенні майна. Вжито всіх заходів для подання допомоги потерпілим. Відкрито цілодобові садки і ясла. Школярі продовжують учитися. Правда, навчання проводиться в три зміни. Підприємства харчової промисловості міста забезпечують населення всім необхідним, магазини працюють по 14-15 годин на добу. В боротьбі з стихією беруть участь воїни Одеського військового округу. На бронетранспортерах і амфібіях вони допомагають вивозити майно жителів і товари з затолених магазинів. У багато будинків тепер можна проникнути, тільки розібравши дахи." („Рад. Україна" з 12 березня)

ВИСТАВКА „БУДЬ ПИЛЬНИМ!"

У Києві, в Будинку політичної освіти відкрилась виставка під назвою „Будь пильним". У ній експоновано різні фото - знимки та ін. матеріяли з часів гітлерівської окупації України. З нагоди виставки „Радянська Україна" повідомляє, що хоча в західній області України всі „щасливо живуть", однак, „це не влаштовує імперіялістів, неофашистів, націоналістичних недобитків". Не згадуючи про безшумний пістолет совєтського аґента Сташинського, „Радянська Україна" з 15 березня подає: ..."Виставка викриває підступні методи і прийоми підривної діяльності розвідок імперіялістичних держав держав проти нашої країни. На стенді „Засилання шпигунів на територію СРСР" виставлено матеріяли про школи, де навчають шпигунів, про те, як закидають їх на радянську землю. Фотографії показують спійманих лазутчиків. Серед них українські націоналісти під кличками „Дуб", „Журба", „Карпо", „Ромка" та інші. Їм не допомагають сьогодні ні стріляючі авторучки, ні автомати та пістолети безшумного бою, ні спеціяльна радіоапаратура, ні особливі біноклі, ні шифри, ні фальшиві документи. Наша радянська людина пильна. З опомогою простих трудівників органи державної безпеки і пильні вартові священних рубежів Батьківщини — прикордонники виловлюють і знешкоджують шпигунів та диверсантів.

Але вороги не вгамовуються. Вони намагаються" і т. д.

ЧИМ ЗМУШЕНИЙ ЗАЙМАТИСЬ ІНЖЕНЕР

„Молодь України" з 15 березня, наводячи декілька прикладів, як нерозумно використовується інженерів на багатьох виробництвах УССР, стверджує, що в більшості випадків — замість творчої, конструктивної праці, — інженер витрачає робочий час в основному на дрібниці: розставляє робітників на дільниці, складає графік на ремонт обладнання, заготовляє запчастини, вузли. Він же відповідає за техніку безпеки, дає замовлення на різні матеріяли і тому подібне. Поки все це зробить — день закінчується. Про яку ж творчість може йти мова?"

ЛЯКОНІЧНА ЗГАДКА ПРО УКРАЇНЦІВ КУБАНІ ТА КАЗАХСТАНУ

Голова Українського Товариства охорони пам'ятників історії та культури К. Дубина, розповідаючи кореспондентові „Літ. України" з 14-го березня про те, що Т-во одержало мільйон карбованців на ведення праці, але ще не має свого друкованого органу, між ін., сказав (незгадуючи, одначе, про Сибір: „У пресі вже публіковано, що Товариство має рахунок у Київській обласній конторі Держбанку... Сюди надходять добровільні внески від організацій і окремих громадян у фонд охорони пам'ятників. Гроші надходять не тільки з України, а й від громадян, які живуть поза межами УРСР. Зокрема, й від українців Кубані й Казахстану".

Світлій пам'яті о. Йосипа Ґалиша

Чимало подробиць із різних етапів нашого знайомства вибуло з пам'яті з бігом бурхливих літ. Але ясного погляду темних проникливих очей, із грайливими вогниками усмішки, інколи навіть пустотливої насмішки в них, дзвінкої, мов шляхетний метал, мови і сміху, майже дітвацько-безжурного сміху, забути не можна. Назовні — фізична тугість і здоров'я, внутрі — вольова енергія і прямолінійність, без нахилу до компромісів. Було в ньому щось із породи воїна, що іде в передовій лаві, з булавою в наплечнику. Таким бачу його, покійного о. Галиша, на живому екрані моєї уяви.

Доля звела однолітків уперше на терені Золочева. Його — випускника Богословської Академії, мене — рідношкільного організатора й одночасно секретаря філії „Просвіти". Молодий кандидат на священика шукав тоді нагоди підготовити себе до майбутньої праці в Христовому винограднику. Уже не тямлю, як це скоїлося, але коли він з'явився у „Просвіті" вперше, ми раділи ним, як діти. Це так, наче б зрілий овоч зривався самочинно з вершка дерева й падав нам прямо в руки.

Якось так без формальностей і будь-яких застережень молодий абсольвент Богословії опинився в самому центрі нашої праці і наших проблем. Завдяки прямій вдачі і товариській культурі, він швидко нав'язав контакт з тереном і з особистої обсервації збагнув бажання і потреби села. Чи це з власної ініціятиви, чи може на прохання селянина - передовика, Семена Білинського, він вибрав собі Зазулі, близьке до Золочева село, як базу для проби сил і методичної заправи до майбутніх обов'язків. Бог його знає, скільки разів доводилось йому відмірювати власними ногами шлях Золочів - Зазулі й назад для вишколу хору, що його сам зорганізував. Посвята диригента запалювала до праці хористів, а успіхи окрилювали всіх разом, його ж особливо. Він відчував, що цим завершувався кінцевий етап до остаточної мети його життя: стати священиком, духовим провідником села.

Після висвячення на душпастиря у Львові, перша торжественна Служба Божа в церкві рідного Золочева була маніфестацією збірної радости — особистої і родинної, приятелів і знайомих, міщан Золочева і селян Зазулів. На душпастирську працю припало новому священикові село Безбруди в Золочівщині. Там довелось йому починати працю від основ, особливо ж в культурно - освітньому секторі. В тісному контакті з автором цих рядків, що полагоджував усі формальності в селі дуже шидко зорганізоано Кружок „Рідної Школи", бо „Просвіта" була чомусь польською адміністрацією раніше заборонена. Перед молодим священиком відкривалися широкі можливості різноманітної діяльности в церкві, і в громаді. Вроджена працьовитість і послідовність у здійснюванні намічених завдань давали запоруку, що він у кожній ситуації найде гармонійне поєднання Божого з кесаревим. У праці серед жіноцтва виручала його дружина.

Потім, коли мені довелось переключитися на працю в секторі кооперативного молочарства, наші контакти припинилися, але не надовго. З вибухом війни в 1939. році нас знову злучила доля, цим разом найміцніше. Протягом трьох днів і ночей його права рука була ланцюхом прикута до моєї лівої у часі транспорту до горезвісної Берези Картузької. Зустрілись ми досить несподівано в підвалі слідчої поліції в Золочеві першого дня війни. Уже тоді відчули ми передсмак грядучих подій з хвилиною, коли до нашої групи в'язнів із цілого повіту долучили побитого до крови прикладами крісів студента з Плугова, Романа Борковського.

Після перебутої ночі в тюремній келії замку, куди нас поспішно перевели були пізно ввечері, тюремна сторожа задемонструвала нам знечев'я пароксизм безсильної люті на наших таки очах. За несвідоме злегковаження раннього апелю, коли відбувалася перевірка й побили кількох найближчих до дверей в'язнів-новиків. Отець Ґалиш був у цивільній одежі й нічим не вирізнявся з довкілля. Це був явний доказ його готовости нарівні з іншими терпіти навіть фізичну зневагу людські гідности. Він знав, чому й за що йому приходиться з філософським спокоєм назовні бути свідком брутального нападу на безборонних людей. Пізніше, вже в Березі, коли щодня і щогодини доводилось йому переживати найдикіші фізичні й моральні знущання з боку польської поліції, він приймав удари долі достойно і спокійно, інколи навіть із притаманним йому гумором.

Наші шляхи після повороту з Берези розійшлися на довго. Пощастило мені ще раз під час переселення за море знечев'я завітати до його гостинного житла в таборі й на дружній розмові порадувати душу живим контактом на чужій землі. Здавалося, що це був тільки черговий етап. Але до наступної зустрічі на цьому терені вже не дійшло, хоч я завжди тайком обіцював собі колись знечев'я зробити йому чергову несподіванку. Не довелось. Несподіванку, майже неймовірну і до фізичного болю прикру, принесла мені в хату пошта.

Хай ці скромні рядки, присвячені світлій пам'яті справжнього українського патріота, будуть висловом глибокого жалю і співчуття його Дружині й Синам.

Хай Господь милостивий возрадує душу раба свого в оселях небесних.

Я. П-ий

Вінніпеґ, Манітоба

УВАН ПАМ'ЯТІ В. ДОМАНИЦЬКОГО

У приміщенні Українського Народного Дому відбулася 10-го березня Жалобна Сесія УВАН, присвячена пам'яті визначного українського вченого й громадського діяча сл. п. ректора УГА-УТГ проф. Віктора Доманицького з нагоди п'ятилітніх роковин його смерти. В залі, що була прикрашена портретом Покійного роботи мистця Ол. Булавицького, відкрив Сесію президент УВАН проф. Яр. Рудницький. Після вшанування пам'яті проф. Доманицького вставанням з місць і однохвилинною мовчанкою Президент УВАН подав життьовий шлях Подійного й зупинився ширше на характеристиці його як ученого, патріота й людини. Прелеґент підкреслив живі контакти, що їх мав Покійний із УВАН у Канаді, приїжджаючи до Вінніпеґу з науковими доповідями, видаючи свої праці при моральній допомозі УВАН, тощо. Після його невіджалуваної смерти УВАН у Канаді видала в серії „Українські вчені" окрему монографію про нього п.н. „Віктор Доманицький" пера інж. Оксани Дучимінської, що стала основною працею про життя й діяльність цього визначного українського науковця й патріота. Наприкінці своєї доповіді проф. Рудницький прочитав листа від пані Дучимінської з Мюнхену, в якому подано докладні дані про стан праці над видвигненням пам'ятника Покійному та про збірку фондів на його могилу. Після доповіді проф. Рудницького пані К. Антонович поділилася з приявними своїми спогадами про Покійного в Празі й Подєбрадах, а проф. М. Боровський доповів про перші кроки на новій еміґрації в Реґенсбурзі, де перебував Покійний після переїзду з Чехословаччини в 1945 р.

А. Б.

Дітройт - Захід, Миш.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОСЕРЕДКУ СУМА ім. „КИЇВ"

12-го лютня відбулись річні загальні збори осередку СУМА „КИЇВ". Незважаючи на завірюху, зібрались численна сумівська громада. Мило було глядіти на перші два ряди, зайняті виключно молодими сумівцями, переважно студентами університетів. Збори відкрив уступаючий голова п. Бабій. Обрано президію зборів: д-р Дужий, Іван Терлецький і Маріян Заблоцький.

По вичерпних звітах членів уступаючої управи і голови п. Бабія, почалось обговорення діяльности уступаючої Управи. В обговоренні звітів брали участь пп. Зубар, Петляк, Клось, Іван Терлецький та інші.

Обмін думками був речевий та творчий. Уступаючий гол. п. Бабій подякував усім тим членам, які співпрацювали протягом двох років з управою, зокрема висловив признання за працю, в характері виховників, пп. Рудницькому, Рогатинському, Сулимі й Сотникові. Оплесками приняли загальні збори звіт молоденької Катрусі Копач, яка виконувала функцію булавної протягом двох років.

На пропозицію п. Івана Терлецького вибрано нову управу в складі: голова — мґр. Калинич, 1-ий заступник — Іван Терлецький, 2-ий заступник Петращук (молодий), секретар — п. Вонсуль, скарбник — Леськів, культурноосвітній — Клось, спортовий — панна Стрихар, оркестра — п. Зубар, члени — Вонсул (мол.), Полянський (молодий) і Кукурба, булавний — п. Куций, головний виховник — п. Рудницький. Новообраний голова мґр Калинич подякував за вибір, та просив членство співпрацювати з новообраною Управою для добра організації.

М. Н.

Посмертні згадки

ІВАН РОМАНЮК член Тов. ім. Ст. Мелничука — Відділу 331 УНС в Мілвіл, Н. Дж. помер дня 9-го березня 1967 року. Покійний походив з села Пядики пов. Коломия, Україна. Полишив в смутку 6 синів і 2 дочки та внуки. Похорон відбувся 13-го березня при участи родини, приятелів та членів Товариства, з Церкви св. о. Николая та поховано на церковнім цвинтарі при Кармен дорозі.

Вічна Йому Пам'ять!
А. Романюк, секр.

ІВАН ПОПОВИЧ, довголітній член Б-ва св. ап. Петра і Павла — 102 Відд. УНСоюзу в Клівленд Огайо, помер 12 січня 1967 р. Покійний народився 12-го жовтня 1890 р. в селі Бірче пов. Рудки Західна Україна. Полишив в глибокому смутку дружину Параскеву, сина Теодора і дві дочки замужні Анну і Стелу, 9 внуків і сестру Марію в ріднім краю, на Україні. Похорон відбувся 16 січня з церкви св. Йосафата на Пармі, при численній участі родини, приятелів і знайомих. Похований на Українському цвинтарі св. Петра і Павла на Парма, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відділу

ЙОСИПИНА ПАКОШ, довголітня членка Товариства ім. Тараса Шевченка — 335 Відділу УНСоюзу в Гарвей, Ілл., померла 6-го лютого 1967 р. в лікарні у Гезел Крест, Ілл. після короткої недуги серця на 71-му році трудолюбивого життя. Покійна народилася 4-го березня 1896 р. в селі Камсика, пов. Лиманова, б. Австрія. Прибувши 50 років тому в ЗДА, поселилася в місцевості Гарвей, а відтак разом з родиною перебралася до Гезел Крест, де й померла. До УНСоюзу належала від березня 1928 р. Була вдовою після бл. п. Петра Пакоша, кол. довголітного предсідника і касира 335 Відділу. Залишила в смутку доньок Марію, Анну і Бернис, синів Петра, Едмунда і д-ра Василя, як також брата і сестру в Краю. Похорон відбувся 9-го лютого 1967 р. до місцево католицької церкви, а звідтіль на цвинтар св. Венедикта у Крествуд, Ілл. при участі численних рідних, приятелів і союзівців.

Вічна Їй Пам'ять!
Володимир Кочарський, секретар

ВАСИЛЬ - МИРОСЛАВ ЮРЧАК, член Братства св. Димитрія — 288 Відділу УНСоюзу в Бетлегем, Па., помер 9-го лютого 1967 на 53-му році життя. Покійний народився в місцевості Алден-Нентікок, Па. та був сином Миколи і Параскеви з роду Янтишин. Залишив в смутку дружину Зузанну, сина Мирослава, доньку Юстину зам. Ґайґер та братів Миколу й Теодора. Похорон відбувся до української церкви св. Володимира, а звідтіль на парафіяльний цвинтар в Нентікок, Па. при численній участі рідних і приятелів, головно союзівців.

Вічна Йому Пам'ять!
Дмитро Мушастий, секр.

ТАРЗАН, Ч. 5782. „Людина в чорному"!

Мешканці Бетемби затривожилися... Бо ж це був очевидний доказ, що якийсь маніяк послуговується пантерами, щоб грабувати і вбивати!

— Виглядає, що моя „людина в чорному існує" — сказав Джансон. — Що тут можна зробити?

— Це вже моя справа — похмуро відповів Тарзан. — Я тут збираюся його знайти!